

13/01

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2013 pod číslem 13/01. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčíř.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Kontrola byla prováděna od ledna 2013 do července 2013.

Kontrolováno bylo období let 2010 až 2012, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolovaná osoba: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Brno.

Námítky proti kontrolnímu protokolu nebyly podány.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 16. září 2013,

schválilo usnesením č. 10/XV/2013

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také „ÚOHS“) byl jako orgán státní správy České republiky zřízen s účinností od 1. listopadu 1996 zákonem č. 272/1996 Sb.¹ Zákonem č. 273/1996 Sb.² byla stanovena jeho působnost. ÚOHS vytváří podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonává dohled při zadávání veřejných zakázek a vykonává další působnosti stanovené zvláštními zákony.

ÚOHS je organizační složkou státu, nemá žádné podřízené organizace a je samostatnou účetní jednotkou. ÚOHS je správcem kapitoly státního rozpočtu 353 – *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (dále také „kapitola 353 – ÚOHS“) a správcem programu ev. č. 153 010 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže – od roku 2007*. Z rozpočtových prostředků neposkytuje žádné dotace ani půjčky a neuvolňuje ani prostředky na výzkum a vývoj.

Kontrolní akce prověřila vybraný majetek v účetní hodnotě 310 696 899 Kč, peněžní prostředky na úhradu nákladů ve výši 973 472 666 Kč, výnosy ve výši 158 701 121 Kč a další prostředky ve výši 324 511 027 Kč. Celkem tedy NKÚ prověřil majetek a finanční prostředky ve výši 1 767 381 713 Kč.

Předchozí provedenou kontrolou na ÚOHS byla kontrolní akce č. 04/12 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*³, která proběhla v roce 2004. Kontrolní akcí byly zjištěny nedostatky především v oblasti dodržování zákona č. 563/1991 Sb.⁴

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

1 Zákon č. 272/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a mění a doplňuje zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.
2 Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.
3 KA č. 04/12 – kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2004 *Věstníku NKÚ*.
4 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Kontrolou bylo prověřeno hospodaření s majetkem a peněžními prostředky a byla posouzena účelnost a hospodárnost vynakládání finančních prostředků státního rozpočtu na činnost ÚOHS. Současně byl posouzen i soulad kontrolovaných činností s právními předpisy.

1. Rozpočtový systém

Předmětem kontroly byly procesy stanovení a schválení rozpočtu, rozpočtová skladba, změny rozpočtu a rozpočtová opatření, plnění rozpočtu, způsob a termíny předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu a soulad s údaji v účetnictví.

Přehled ukazatelů kapitoly 353 – ÚOHS a skutečného čerpání za roky 2010 až 2012 je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 1 – Ukazatele kapitoly 353 – ÚOHS (v tis. Kč)

Souhrnné ukazatele	2010		2011		2012	
	Schválený rozpočet	Výsledek od počátku roku	Schválený rozpočet	Výsledek od počátku roku	Schválený rozpočet	Výsledek od počátku roku
Příjmy celkem	5 200	-76 798	14 273	23 328	24 481	-541 384
Výdaje celkem	135 838	132 518	138 868	192 381	146 516	241 786
Specifické ukazatele – příjmy						
Daňové příjmy	4 500	4 700	4 500	4 800	4 600	5 210
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	700	-81 498	9 773	18 528	19 881	-546 594
v tom: – příjmy z rozpočtu EU bez společné zemědělské politiky celkem	0	324	9 073	7 440	18 981	4 503
– ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	700	-81 823	700	11 089	900	-551 097
Průřezové ukazatele						
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	53 102	55 829	52 041	59 389	59 831	75 554
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	18 054	18 867	17 694	20 453	20 343	25 619
Převod Fondu kulturních a sociálních potřeb	1 024	1 076	502	580	580	743
Platy zaměstnanců v pracovním poměru	46 827	48 647	44 832	51 926	52 622	68 583
Platy zaměstnanců v pracovním poměru odvozené od platů ústavních činitelů	4 339	5 157	5 394	5 381	5 394	5 384
Výdaje spolufinancované z rozpočtu EU bez společné zem. politiky celkem	0	5 971	10 674	16 141	22 331	13 851
v tom: – ze státního rozpočtu	0	896	1 601	2 421	3 350	2 078
– podíl rozpočtu Evropské unie	0	5 075	9 073	13 720	18 981	11 773
Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem	22 000	23 921	18 052	34 719	16 589	88 567

Zdroj: CSÚIS.

Kontrolou bylo ověřeno, že na straně příjmů vzniklo v roce 2010 a 2012 záporné saldo způsobené vratkami pokut, které byly vráceny z příjmového účtu státního rozpočtu, a to v souladu s § 49 odst. 10 zákona č. 218/2000 Sb.⁵

Rozborem čerpání rozpočtu bylo zjištěno, že v kontrolovaném období nedošlo k uskutečnění nepovoleného výdaje nad výši stanovenou závazným ukazatelem, popř. nad výši rozpočtovanou podle paragrafů a položek rozpočtové skladby, a nedošlo ani k uskutečnění výdaje před provedením rozpočtového opatření.

Kontrolou bylo zjištěno, že:

- ÚOHS nesplnil povinnost zasílat požadované údaje do *Centrálního systému účetních informací státu* (dále také „CSÚIS“) v termínech stanovených vyhláškou č. 449/2009 Sb. Za období roku 2010 zaslal z dvaceti požadovaných údajů šestnáct opožděně a v dalších dvou případech nezaslal údaje vůbec, a tudíž nepostupoval v souladu s ustanovením § 5 vyhlášky č. 449/2009 Sb.⁶

2. Hospodaření s peněžními prostředky státu

NKÚ provedl kontrolu úplnosti, průkaznosti a správnosti účetnictví v oblasti nákladů a výnosů dle zákona č. 563/1991 Sb. a vyhlášky č. 410/2009 Sb.⁷

Účetní doklady byly prověřeny z hlediska náležitostí účetního dokladu, správnosti účtování, správnosti použití položky rozpočtové skladby a z hlediska požadavků zákona č. 320/2001 Sb.⁸ U vybraných zakázek byl zkontrolován postup výběru dodavatelů.

Kontrolou bylo zjištěno, že:

- ÚOHS ve dvou případech vrátil kauce za přezkoumání úkonů zadavatele (včetně úroků) později než v zákonem stanoveném termínu, tudíž nepostupoval v souladu s ustanovením § 98 odst. 2 a 4 zákona č. 40/2004 Sb.⁹;
- ÚOHS nehradil televizní poplatek ze čtyř televizních přijímačů umístěných v pořízených automobilech, zároveň neoznámil v zákonem stanoveném termínu změnu počtu televizních přijímačů. Tímto postupem se zároveň vystavil riziku povinnosti úhrady přírážky k poplatkům dle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 348/2005 Sb.¹⁰

3. Hospodaření s majetkem

Kontrolou hospodaření s majetkem byly prověřeny účelnost a hospodárnost při využívání majetku státu k plnění funkcí ÚOHS. Dále bylo prověřeno vedení majetku v účetnictví a majetkové evidenci, veřejné zakázky na pořízení majetku, nakládání s nepotřebným majetkem, jeho vyřazování a likvidace, škodní případy související s majetkem, odpisování dlouhodobého majetku, dále také smluvní vztahy týkající se hospodaření s majetkem, evidence a vymáhání pohledávek, provádění inventarizací a zůstatky krátkodobého finančního majetku.

Přehledy stavů aktiv a pasiv za roky 2010 až 2012 jsou uvedeny v následujících tabulkách.

⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁶ Vyhláška č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti.

⁷ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

⁹ Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách.

¹⁰ Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů.

Tabulka č. 2 – Přehled stavu aktiv**(v tis. Kč)**

Aktiva		k 31. 12. 2010	k 31. 12. 2011	k 31. 12. 2012
Aktiva celkem		240 846,89	300 931,12	340 754,96
A.	Stálá aktiva	252 277,09	203 815,42	226 242,22
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	22 089,69	6 397,76	12 144,64
II.	Dlouhodobý hmotný majetek	230 187,40	197 417,66	214 097,58
III.	Dlouhodobý finanční majetek	0,00	0,00	0,00
IV.	Dlouhodobé pohledávky	0,00	0,00	0,00
B.	Oběžná aktiva	11 430,20	97 115,70	114 512,74
I.	Zásoby	63,93	74,83	80,11
II.	Krátkodobé pohledávky	1 314,02	1 109,46	2 714,72
III.	Příjmové účty rozpočtového hospodaření	-76 798,01	23 328,42	0,00
IV.	Krátkodobý finanční majetek	63 989,86	72 602,99	111 717,92

Zdroj: výkaz rozvaha k 31. 12. 2010, k 31. 12. 2011 a k 31. 12. 2012.

Tabulka č. 3 – Přehled stavu pasiv**(v tis. Kč)**

Pasiva		k 31. 12. 2010	k 31. 12. 2011	k 31. 12. 2012
Pasiva celkem		240 846,89	300 931,12	340 754,96
C.	Vlastní kapitál	44 455,78	35 933,31	228 420,45
I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	239 241,40	397 103,80	187 717,11
II.	Fondy účetní jednotky	669,28	257,57	474,73
III.	Výsledek hospodaření	-195 454,90	-361 428,06	-1 121 309,64
IV.	Příjmový a výdajový účet rozpočtového hospodaření	0,00	0,00	1 161 538,26
D.	Cizí zdroje	196 391,11	264 997,81	112 334,50
I.	Výdajové účty rozpočtového hospodaření	132 518,26	192 380,90	0,00
II.	Rezervy	0,00	0,00	0,00
III.	Dlouhodobé závazky	0,00	0,00	0,00
IV.	Krátkodobé závazky	63 872,85	72 616,91	112 334,50

Zdroj: výkaz rozvaha k 31. 12. 2010, k 31. 12. 2011 a k 31. 12. 2012.

Kontrolou byly zjištěny následující skutečnosti:

- ÚOHS nesledoval důsledně pohledávky a neověřoval, zda dlužníci platí včas své závazky, neuplatňoval a nevymáhal tak včas práva státu. Výzvy k úhradě nedoplatku byly zasílány s velkou časovou prodlevou od termínu splatnosti pohledávky – např. u pohledávky ve výši 6 800 Kč byla výzva zaslána 43 měsíců po splatnosti, u pohledávky ve výši 5 475 Kč byla výzva zaslána 28 měsíců po splatnosti, u pohledávky ve výši 30 000 Kč byla výzva zaslána 14 měsíců po splatnosti apod. ÚOHS tak nepostupoval v souladu s ustanovením § 14 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb.¹¹
- ÚOHS v roce 2009 zaúčtoval neexistující pohledávku ve výši 30 000 Kč. V letech 2009 až 2012 tuto skutečnost při inventarizaci pohledávek nezjistil, neboť neověřil, zda skutečný stav pohledávek odpovídá stavu pohledávek v účetnictví, a tím nepostupoval v souladu s ustanoveními § 3 odst. 1 a § 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.
- ÚOHS účtoval o výdajích ve výši 86 760 Kč za elektřinu do účetního období roku 2010, přestože je uhradil až v roce 2011, a rovněž o předplatném časopisů ve výši 298 161 Kč v účetním období roku 2012, přestože předplatné uhradil až v roce 2013. V obou případech tak účtoval do účetního období, s nímž výdaje časově ani věcně nesouvisely, a nadhodnotil účty aktiv i pasiv v účetních závěrkách příslušných let, tudíž nepostupoval v souladu s ustanoveními § 3 odst. 1 a § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb. a v souladu s ustanoveními § 22 odst. 1 písm. d) a § 32 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 410/2009 Sb.

11 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

- ÚOHS u některých zakázek malého rozsahu do finanční hodnoty 300 tis. Kč bez DPH nezdokumentoval dostatečně výběr dodavatele – zejména neuváděl nabídkové ceny jednotlivých dodavatelů. Nelze tak zpětně ověřit rozhodovací procesy, a ÚOHS tudíž nepostupoval v souladu s ustanovením § 6 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb.¹²

4. Přechod na nové účetnictví státu

V souvislosti s novelizací zákona č. 563/1991 Sb. byly s účinností od 1. ledna 2010 pro organizační složky státu stanoveny nové účetní metody, nová směrná účtová osnova a výkazy a rovněž povinnosti týkající se předávání údajů do CSÚIS.

Kontrolou bylo ověřováno vytvoření účetního záznamu „převodový můstek“, vytvoření účtového rozvrhu, dokladu dokládajícího otevření účetních knih k 1. lednu 2010 a samotné otevření těchto knih, zatřídění konečných zůstatků účtů k 31. prosinci 2009 na nově vymezené účty k 1. lednu 2010. Dále byla provedena také kontrola prvotní aplikace nových účetních metod a vydání vnitřních předpisů k oblasti účetnictví v souladu s ustanoveními vyhlášky č. 410/2009 Sb. a českými účetními standardy účinnými k 1. lednu 2010.

Kontrolou byly zjištěny následující skutečnosti:

- ÚOHS v příloze účetní závěrky za rok 2010 nevedl informaci o všech použitých účetních metodách, a tedy nepostupoval v souladu s ustanovením § 7 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb.
- ÚOHS nesplnil svou povinnost zaslat účetní záznamy za účetní období roku 2010 do CSÚIS ve stanovených termínech. Například za druhé čtvrtletí byly záznamy zaslány s tříměsíčním zpožděním a přílohy účetní závěrky byly za všechna čtvrtletí zaslány až v roce 2011, tedy i s desítiměsíčním zpožděním. ÚOHS tak nepostupoval v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb. a s ustanovením § 9 odst. 3 vyhlášky č. 383/2009 Sb.¹³.

5. Vnitřní kontrolní systém

Kontrolou byla ověřena existence vnitřních předpisů zajišťujících vnitřní kontrolní systém včetně nastavení pravomocí a odpovědností spolu s prověřením jeho funkčnosti. Rovněž byla ověřena existence dokladů, kterými byli v kontrolovaném období pověřeni zaměstnanci k výkonu předběžné, průběžné a následné řídicí kontroly. Dále byla prověřena činnost interního auditu, který byl zřízen na základě příkazu předsedy č. 22/2002 s účinností od 1. ledna 2003 a byl vykonáván na základě dohody o pracovní činnosti.

Kontrolou byly zjištěny následující skutečnosti:

- V roce 2012 nebyl proveden audit dle ročního plánu a jeho neprovedení nebylo ani řádně zdůvodněno; tento postup nebyl v souladu s ustanovením § 30 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb.
- ÚOHS nedoložil podstatnou část podpisových vzorů z období do 10. ledna 2011, a to z důvodu jejich ztráty. Nebylo tak možné ověřit odpovědnost některých osob za obsah účetních záznamů, jak stanoví § 33a odst. 10 zákona č. 563/1991 Sb.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola byla zaměřena na hospodaření ÚOHS s majetkem a peněžními prostředky v oblastech nakládání s majetkem, jeho pořízování a vyřazování, nakládání s pohledávkami, na správný přechod na nové účetnictví státu, na fungování vnitřního kontrolního systému a dodržování rozpočtového systému. Rovněž byly prověřeny vybrané položky nákladů a výnosů z činnosti ÚOHS.

V rámci kontroly rozpočtového systému bylo zjištěno, že ÚOHS v roce 2010 neplnil svou povinnost zasílat údaje do CSÚIS ve stanovených termínech a dokonce některé údaje nezaslal vůbec.

¹² Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹³ Vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech).

V oblasti hospodaření s peněžními prostředky nepostupoval ÚOHS v souladu se zákonem, když vrátil kauce za přezkoumání úkonů zadavatele opožděně a rovněž když neplatil televizní poplatky za televizní přijímače umístěné v pořízených automobilech.

V oblasti hospodaření s majetkem nepostupoval ÚOHS v souladu se zákonem, když nesledoval důsledně pohledávky a nevymáhal práva státu včas. U majetku pořizovaného prostřednictvím zakázek malého rozsahu v hodnotách do 300 tis. Kč bez DPH nebyly dostatečně zdokumentovány některé procesy výběru dodavatele. Nelze tak zpětně ověřit rozhodovací proces.

ÚOHS v kontrolovaném období neúčtoval správně, a to především v důsledku účtování některých účetních případů do období, s nimiž věcně a časově nesouvisely; rovněž účtoval o pohledávce, která neexistovala, a při inventarizaci tuto skutečnost nezjistil.

V rámci přechodu na nové účetnictví státu ÚOHS nepostupoval v souladu se zákonem, když v účetní závěrce za rok 2010 neuvedl informaci o všech použitých účetních metodách a když nesplnil svou povinnost zaslat výkazy do CSÚIS ve stanovených termínech.

Ve vnitřním kontrolním systému byly shledány nedostatky v oblasti interního auditu. V roce 2012 nebyl bez řádného zdůvodnění splněn plán auditu. Rovněž byly zjištěny nedostatky v dokládání podpisových oprávnění pro jednotlivé osoby, a tudíž nebylo možné stanovit odpovědnost některých osob za obsah účetních záznamů.